

Mededelingen inzake het Boswezen, de Houtvoorziening en de Jacht

WERKGROEP SELECTIE EN VEREDELING GROVEDEN

Werd tegen het einde van het afgelopen jaar reeds in verschillende tijdschriften melding gemaakt van de instelling van een „Werkgroep voor de selectie en veredeling van de groveden in Nederland”, thans zij enige nadere bekendheid gegeven aan de doelstelling van deze werkgroep en in het kort aan haar werkmethode.

Ook in de bosbouw komt allerwege de dringende noodzakelijkheid naar voren om tot een hogere productie te geraken. Immers een hogere productie gaat veelal gepaard met een hoger rendement, hetgeen wij in de bosbouw zo zeer nodig hebben. Vele zijn de middelen om tot een productieverhoging te komen. Men bedenke echter wel, dat in de bosbouw op een lange termijn moet worden gewerkt en dat veelal de kosten vóór de baten komen.

Eén van de mogelijkheden om bij de aanleg van een bos tot een productieverhoging te geraken, is het uitgaan van goed zaad of plantsoen, een goed begin is het halve werk! Tot nog toe wordt het overgrote deel van het grovedennenzaad, staande onder controle van de Vereniging tot Waarborg van de Herkomst van zaad en planten van de Groveden (Ver. W.H.G.), van hier te lande groeiende bomen — veelal vliegdennen — geoogst. De opstanden, welke direct of indirect via plantsoen hieruit opgroeien, ontstaan dus niet doelbewust uit zaad afkomstig van geselecteerde bomen of van goede opstanden. Van een positieve selectie, welke gericht is op het steeds verkrijgen van een meerwaardig product, is hier dan ook geen sprake. Willen wij dit bereiken, dan zal in de toekomst het zaad allén door die bomen en opstanden moeten worden geleverd, welke als „goed” gewaarmerkt kunnen worden. Een strenge selectie tijdens verpleging, dunning en eventueel lichting is dan vereist.

Het doel van de werkgroep is dan ook in de eerste plaats een selectie van die opstanden, welke voor zaadlevering in aanmerking komen. Hiertoe worden alle in ons land voorkomende grovedennenbossen boven de 25 jaar geïnventariseerd. En wel zodanig, dat de kwaliteit van elke opstand, welke in hoofdzak beoordeeld wordt aan stam-, spill-, en kroonvorm, bepaald wordt. Na een oogtaxatie (verkenning) volgt een, volgens een bepaalde methode uit te voeren, opmeting van alleen die opstanden, welke gunstig beoordeeld worden. Het verkregen cijfermateriaal wordt daarna verwerkt.

Een groot gedeelte van de provincie Overijssel en van de Zuid-Veluwe werden reeds verkend en opgemeten. Hierbij bleek, dat er verscheidene goede opstanden te vinden zijn, maar dat deze in de meeste gevallen nog een zuivering behoeven, teneinde te verhinderen, dat de slechte exemplaren in die opstanden door kruisbestuiving de kwaliteit van het te oogsten zaad zouden verminderen.

Dergelijke zuiveringen werden nu proefsgewijze in enige opstanden uitgevoerd en wel in het Vierhouterbos van de familie van Beresteyn, op het landgoed Junne van de N.V. Amsterdamse Verzekeringsmaatschappij Amstleven en in de Staatboswachterijen „Ommen” en „Speulder en Sprielderbos”.

Bij de inventarisatie wordt tevens bijzondere aandacht besteed aan zeer goede of typische bomen, teneinde aan het Bosbouwproefstation T.N.O. materiaal te verschaffen voor veredelingswerk.

Na voltooiing van de inventarisatie is de basis gelegd behalve voor een rationele zaadwinning en de veredeling, ook voor andere onderzoekingen betreffende de groveden.

Vele moeilijkheden moeten tijdens het inventarisatiewerk worden opgelost en overwonnen. Daarom wordt hierbij nog eens op allen, die met dit werk in aanraking komen, beseigenaren, beheerders en toezichhouders, een dringend beroep gedaan tot bereidwillige medewerking, indien een der beide medemerkers Ir E. C. JANSEN en J. S. VAN BROEKHUIZEN, daarom mocht verzoeken.

In de werkgroep hebben zitting: Prof. Dr G. HOUTZAGERS, voorzitter (I.B.O. en Hoofdafdeling Bosbouw van de Stichting voor de Landbouw), Ir J. A. ESHUIS (Ned. Heide Mij), Ir F. W. MALSCH (Staatsbosbeheer), Dr H. van VLOTEN (Bosbouwproefstation T.N.O. en Hoofdafdeling Bosbouw van de Stichting voor de Landbouw), Ir F. W. BURGER, secretaris. Hieruit moge dus blijken, dat thans ook de Hoofdafdeling Bosbouw van de Stichting voor de Landbouw is opgenomen in de werkgroep.

BERICHT OVER PRIJZEN VAN INLANDS HOUT No. IX

Verzameld door het Staatsbosbeheer.

Afgesloten op 15 Juli 1950.

Verklaring der gebruikte afkortingen :

A = eerste kwaliteit ; B = normale kwaliteit ; C = slechte kwaliteit ;

L = liggend (geveld) uitgesnoeid en uitgeslept tot bosrand ;

K = idem en op stapels gelegd ;

St = op stam ;

P = publiek verkocht ; OH = onderhands verkocht ; I = bij inschrijving verkocht ;

G = gunstige ligging ; O = ongunstige ligging.

Streek	wijze van verkoop	doorsnede op het midden met schors in cm	kwaliteit	aantal m ³	bewerkingsgraad	ligging	prijs per m ³ met schors in fl.	maand van verkoop	opmerkingen
GROVEDEN									
O. Utrecht	OH	5-12	B/C	20	L	G	25	IV '50	
"	OH	10-20	B/C	60	L	O	31	VI '50	
"	I	10-40	B/C	22	L	G	25	VI '50	dood hout
"	OH	20-40	B/C	23	L	G	20	V '50	" "
FIJNSPAR									
Salland	I	25	B	45	St	G	35	II '50	
O. Utrecht	I	10-30	B	9	St	G	25	VI '50	dood hout
"	O	15-37	B/C	23	L	G	23	V '50	" "
BEUK									
Salland	I	55	B	15	St	G	65	II '50	
EIK									
Salland	I	25	B	45	St	G	35	II '50	
IEP									
Salland	I	45	B	120	St	G	90	II '50	
"	I	55-60	A	55	St	G	120	II '50	
"	I	65	A	14	St	G	140	II '50	
LINDE									
Salland	I	40	B	8	St	G	65	II '50	
POPULIER									
Salland	I	25	B/C	9	L	O	20	IV '50	klompenhout
Achterhoek	OH	40	B	32	St	G	30	I '50	"

OPENING EN SLUITING JACHT 1950/1951

1 Juli 1950, Directie van de Landbouw, Afdeling J, No. 396.

De Minister van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening ;
Gelet op artikel 18 der Jachtwet 1923 ;

Heeft goedgevonden te bepalen :

1°. dat in het gehele Rijk, behoudens het bepaalde sub 3°, 5°, en 6° :
a. de jacht op de wildsoorten, genoemd in kolom A, is geopend gedurende de tijdvakken, in kolom B naast de namen der wildsoorten vermeld.

Kolom A

Kolom B

Grof wild :

reebokken van 24 Juli 1950 tot en met 11 Augustus 1950 ;
reegeiten van 2 Januari 1951 tot en met 5 Januari 1951 ;

Kleinwild :

patrijzen van 1 September 1950 tot en met 31 December 1950 ;
fazantenhanen van 1 October 1950 tot en met 31 Januari 1951 ;
fazantenhennen van 1 October 1950 tot en met 31 December 1950 ;
houtsnippen van 1 October 1950 tot en met 31 Januari 1951 ;
hazen van 1 October 1950 tot en met 31 December 1950 ;
korhanen van 1 December 1950 tot en met 31 December 1950 ;

Waterwild :

alle soorten ganzen, behalve brandganzen, rotganzen en Canadaganzen van 7 Augustus 1950 tot en met 15 Februari 1951 ;

alle soorten eenden, behalve bergeenden, eider-eenden en krooneenden van 24 Juli 1950 tot en met 31 Januari 1951, met dien verstande, dat de jacht over het tijdvak van 24 Juli 1950 tot en met 6 Augustus 1950 slechts is geopend van een halfuur vóór zonsopgang tot 8 uur en van 16 uur tot een halfuur na zons-
ondergang ;

watersnippen van 7 Augustus 1950 tot en met 31 Januari 1951 ;
goudplevieren van 15 October 1950 tot en met 15 December 1950 ;

b. het vangen van waterwild door middel van eendekooien is toegestaan ten aanzien van de waterwildsoorten, genoemd in kolom D, gedurende het tijdvak, in kolom E aangegeven.

Kolom D

Kolom E

alle soorten eenden, behalve bergeenden, eider-eenden en krooneenden van 7 Augustus 1950 tot en met 31 Januari 1951 ;

2°. dat het vangen van waterwild door middel van netten, waarvan het gebruik is geoorloofd, slechts is toegestaan ten aanzien van de in kolom G genoemde waterwildsoorten in de kolom H daarnevens genoemde provincies en gedurende de tijdvakken, in kolom K daarnaast vermeld.

Kolom G	Kolom H	Kolom K
alle soorten ganzen, behalve brandganzen, rotganzen en Canadaganzen	alle provincies	7 Augustus 1950 tot en met 15 Februari 1951;
goudplevieren	Groningen, Friesland, Drenthe en Noordholland	15 October 1950 tot en met 15 December 1950;

3°. dat in de Wieringermeerpolder de jacht op fazantenhanen zal zijn geopend van 1 September 1950 tot en met 31 Januari 1951 en die op fazantenhennen van 1 September 1950 tot en met 31 December 1950;

4°. dat in die provincies, waar de zeehonden tot het wild zijn gerekend, de jacht daarop is geopend van 1 September 1950 tot en met 30 April 1951;

5°. dat op de eilanden Ameland en Schiermonnikoog de jacht op reewild niet wordt geopend;

6°. dat in het gehele Rijk de jacht niet wordt geopend op:

a. eenden van welke soort ook, die wegens hun onvolledige bevedering niet in staat zijn tot vliegen;

b. edelherten, damherten, reekalveren (geboren in 1950), dassen, steenmarters, boommarters, otters (waar zij in het Rijk tot het wild zijn gerekend), korchhennen, zwanen, brandganzen, rotganzen, Canadaganzen, eidereenden, bergeenden, krooneenden, duikers, kemphanen, wulpen, scholeksters, grutto's, tureluurs, meerkoeten en waterhoentjes. 's-Gravenhage, 1 Juli 1950.

De Minister voornoemd,

MANSHOLT.

Overgenomen uit de Nederlandse Staatscourant van 5 Juli, A° 1950/nummer 128.

PRODUCTIEVERHOGING EN NATUURBESCHERMING

In het artikel „Productieverhoging en natuurbescherming in verband met een nieuwe Boswet” door Ir D. SIKKEL, behoort op bladzijde 212 van het Julinummer 1950 op de vierde regel van onderen te worden gelezen: „lanen” inplaats van „landen”.

Boekbespreking

Coniferen. P. DEN OUDEN. Uitg. H. VEENMAN & ZONEN, Wageningen, 1949.

Een mooi boek, een goed boek, een prachtaanvulling voor Nederland naast het Loofhoutgewassen van HENDRIKS. Dank zij de grote materialen kennis van DEN OUDEN zijn voor alle behandelde soorten uitgebreid de afwijkende vormen opgenomen. Door eenvoudig en uniformiteit van opzet is dit een zeer praktisch werk.

Na een korte inleiding is een aardige rubriek „wegwijzer” opgenomen van 4 onder-rubrieken van dwergconiferen, 2 van struik- en opgaande coniferen en nog 3 van opgaande coniferen van verschillende hoogten. Zij dienen als handleiding bij tuinaanleg-ontwerpen. Een begeleidende aanwijzer voor verschillende doeleinden, met doorverwijzing naar vorenbedoelde 9 onderrubrieken, heeft ruime mogelijkheid geschapen om van de verdere zeer uitgebreide tekst een efficiënt gebruik te kunnen maken. Er volgt dan nog een aardige beschouwing over nomenclatuur. Tenslotte, vóór de hoofdschotel van het boek, een indeling van de behandelde geslachten, waarbij ook vermeld zijn buiten de coniferen, de Ginkgo, die er vroeger wel bij ondergebracht werd, alsmede Ephedra, van welk laatste op zichzelf staande minder belangrijke geslacht helaas geen enkele afbeelding voorkomt.

Na de hoofdtekst volgt nog een vrij groot overzicht over de cultuur, doch dit doet voor ons zeer vreemd aan, daar het leeuwenaandeel daarvan de letterlijke tekst is van de inleiding en van de coniferen uit ons boek „Boomzaden”, weliswaar is dit bij het begin van de rubriek gezegd en daarbij is vermeld: „met goedvinden van voornoemde commissie”, maar nog nooit heb ik ergens ontmoet, dat een dergelijk goedvinden leidde tot een volledige herdruk. Mij lijkt dit niet juist. DEN OUDEN laat er op volgen een eigen tekst over de ongeslachtelijke vermenigvuldiging, verdere cultuurmaatregelen en ziekten en beschadigingen. Het boek sluit dan met overzichten van auteursnamen, geraadpleegde werken („Boomzaden” ontbreekt hier), algemeen register en een register van Nederlandse namen.

De hoofdtekst is zeer praktisch alfabetisch gerangschikt volgens de geslachtsnamen, in de geslachten volgens de soorten en in de soorten volgens de variëteiten. De afbeeldingen zijn uitmuntend, met uitzondering van enkele. Jammer, want dit is zeker zonder noodzaak. Aan plaatjes, zoals van *Thuja plicata* en bijvoorbeeld *Tsuga canadensis* als boom, heeft men letterlijk niets. Het boek is helemaal „bij”, gezien ook, dat de nieuw ontdekte *Metasequoia* reeds uitvoerig werd behandeld.

Bij het gebruik blijkt de tekst prettig leesbaar te zijn met talloze logische opmerkingen over de behandelde soorten en vormen. Hij gaat met de nieuwe nomenclatuur mee en ook bij de *Picea* gaat hij thans — in afwijking van zijn opvatting in 1937 — mee met de algemeen als juist aangenomen naam *Picea Abies*. De verwarring — vooral in de Engelse literatuur — van de *Pinus nigra* var. *corsicana* Suringar en *P. nigra* var. *calabrica* Schneider, haalt hij voor 't eerst eens goed uit elkander. Bij *Larix* vond ik tot mijn verwondering niets over de *europaeis* en de *koreensis*. *Abies Lowiana* neemt hij, als variëteit van *concolor*. *A. nobilis* vinden wij terug als *procera*. Bij *Pinus* vinden we de *Murrayana* als var. *latifolia* van *contorta*. Een verklaring van deze afwijkingen van onze naamlijst treffen wij echter niet aan. Waar REHDER kon worden gevolgd, doet hij dit.

Verbazingwekkend zijn de vele variëten van sommige soorten. Wij mogen ons als bosbouwers gelukkig prijzen, dat we die niet allemaal nodig hebben en niet kunnen gebruiken, maar voor een goed overzicht van de coniferen en als naslagwerk, is dit handboek een onmisbaar boek, waar we altijd weer met genoegen naar zullen grijpen.

F. W. BURGER.

Referaten Tropische Bosbouw

RUBRIEK 5. Bosexploitatie.

Pulp and Paper from Australian Eucalypts. W. E. COHEN. Unasylya. II, 6, 309—1915, 1948.

Australië heeft hoofdzakelijk loofhoutbossen. Wat het inclusief de aanplantingen (61.000 ha) aan naaldhout bezit, is onvoldoende om in de behoefte aan hout anders dan pulp te voorzien.

Men heeft altijd gemeend, dat goed papier alleen gemaakt kan worden van hout met lange vezel, dus naaldhout. Voor papierfabricage zou Australië dus op invoer aangevozen zijn. Naaldhout heeft een vezellengte van 2,5—3,5 mm, loofhout van 1 mm. Men gebruikte pulp van loofhout wel als zogenaamd vulhout bij de fabricage van boekpapier; het gaf aan het papier zachtheid en ondoorschijnendheid. Bij de bereiding van loofhoutpulp kreeg men een gering rendement en de pulp was moeilijk te bleken. Men was ook de mening toegedaan, dat men voor het losmaken van de vezel, dus door het vrijmaken van de vezel van lignine en andere kitstoffen, men bij loofhout veel drastischer maatregelen moest nemen dan bij naaldhout. De proeven hebben echter uiteindelijk bewezen, dat dit niet juist is. Het komt bij de pulpbereiding niet aan op de vezellengte, maar op de verhouding van vezellengte tot vezeldikte en die is bij naald- en loofhout tamelijk gelijk. Bovendien is bij loofhout de lignine lang zo sterk niet aan de vezel gebonden.

De eerste wereldoorlog gaf veel moeite bij de invoer van voldoende pulp en papier en stimuleerde natuurlijk in sterke mate het onderzoek naar de mogelijkheid van de papierfabricage uit Eucalypti, die de bulk van de Australische houtvoorraden uitmaken. Het bleek, dat men uit de Eucalypti goede pulp zou kunnen bereiden, met een behoorlijk rendement, pulp die goed was te bleken, terwijl het papier van goede kwaliteit was, al had het niet die weerstand tegen scheuren als papier uit naaldhout.

Men is begonnen onder leiding van de Commonwealth Advisory Council for Science and Industry laboratoria en proeffabriekjes op te richten. Ook heeft men 200 ton hout naar een Hollandse papierfabriek gestuurd, waaruit goed papier werd bereid, al lieten de proeven nog enkele moeilijkheden onbeslist. In 1928 bleek in de proeffabriek in Tasmania, dat men nog het beste papier kon bereiden uit Eucalyptus regnons. Toepassing van het Kraftproces bleek alleen mogelijk wanneer een zeker percentage aan naaldhoutpulp werd toegevoegd.

Zo zijn er tenslotte in Australië een drietal grote papierfabrieken opgericht. Die te Burnie (N.W. Tasmanië) van de Associated Pulp and Paper Mills Ltd, dateert van 1936. Ze krijgt haar hout uit N. W. Tasmania. De capaciteit is thans 20.000 ton papier per jaar; het is van prima kwaliteit. De tweede fabriek werd gevestigd te Boyer, bij Hobart in Tasmania. Ze begon te werken in 1941 en krijgt haar hout uit een 100.000 ha grote concessie, die op \pm 100 km afstand ligt. De fabriek is eigendom van de Australian Newsprint Mills Ltd en heeft een capaciteit van 32.000 ton per jaar. Er wordt hoofdzakelijk krantenpapier gedrukt. Dan is er nog een derde fabriek, waar Kraft papier wordt vervaardigd, nl. te Maryvale in Victoria. Ze is van de Australian Paper Manufacturers en ze begon te werken in 1939. Haar capaciteit is 40.000 ton per jaar. Het gehalte aan Eucalyptus varieert van 35 tot 90%.

Bij het onderzoek, dat nog steeds aan de gang is, bestaat een nauwe samenwerking met de Division of Forest Products. Men onderzoekt vooral de structuur van de Eucalypti met het oog op de toe te passen mechanische en chemische bewerkingen. Zoals reeds is gezegd, moet bij toepassing van het kraftproces, nog steeds pulp van naaldhout worden toegevoegd. Dit is een bezwaar, omdat deze pulp in harde valuta moet worden betaald. Binnen enkele jaren denkt men deze echter te kunnen betrekken uit Nieuw Zeeland, waar uitgebreide aanplantingen (200.000 ha) van Pinus radiata zijn aangelegd, die, wanneer ze in productie komen, jaarlijks 2.600.000 m³ zullen kunnen leveren.

v. Z.